

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

42. An Sacerdos nominatim excommunicatus, vel publicus Clerici percussor, hæreticus, schismaticus, &c. habeat potestatem in articulo mortis absolvendi moribundum? Ex p. 5. tr. 3. res. 57.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

part. contr. 7. tract. 10. disput. 4. sect. 20. num. 10. Bellochius de casib. reserv. part. 1. quest. 2. num. 125. Floronus de casib. reservatis part. 1. cap. 4. §. 20. n. 3. Uguilinus de cens. tab. 1. cap. 4. §. 5. num. 9. Sayrus de censuris lib. 1. cap. 20. num. 28. Coriolanus de casib. reservatis part. 1. sect. 2. art. 16. num. 3. Filliucius de casib. reserv. cap. 8. numer. 8. Caestlinus in compend. Theol. moral. tract. 1. cap. 13. Tannerus tom. 4. disp. 6. quest. 9. dub. 3. num. 75. Suarez tom. 4. disp. 26. sect. 4. num. 3. Henriquez lib. 6. cap. 11. num. 11. Torreblanca in pract. juris spirit. lib. 14. cap. 6. num. 24. Turriamus de penit. disp. 2. 3. dub. 3. Valboa in pralection. Salmanticen. tom. 2. cap. omnis utriusque sexus. de poenit. & venial. num. 35. Verum Sanchez in Summa. tom. 1. lib. 2. c. 13. n. 5. Trullench in Bulla Cruciatæ lib. 1. §. 70. c. 2. dub. 4. numer. 6. Ludovicus à Cruz in Bulla Cruciatæ disp. 1. cap. 3. dub. 28. num. 4. & alij limitant hanc sententiam, dum absolvendum morali necessitate coactus bellum, v.g. seu navigationem aggreditur, secus si voluntate propria id faciat, tunc enim non dicitur propriè in mortis periculo constitutus, cum ipse spontè velit se constituere.

RESOL. XL.

An moribundus possit, quando alius non adest Sacerdos, petere à Sacerdote excommunicato, heretico, schismatico, &c. absolutionem, etiam si fecerit supra dictos cum peccato Sacramentum ministraturos? Ex part. 5. tract. 3. Ref. 58.

Sup. hoc le. ge dicitur an §. ult. Ref. seq. & infra in tr. 5. Ref. 2. & si- gnanter & late in tom. 3. tr. 1. Ref. 43. Respondeo quòd quamvis dicti Sacerdotes præcisi possint, ut in superiori resolutione probatum est, validè poenitentes absolvere, ut tamen licitè possint, necessarium est quòd sint à peccato mortali, contritione, aut aliter justificari, nisi quando periculum ægroti ita urget, ut ob ipsum statim audiendum nequeant conterti, nec aliter justificari, quia tunc licitè possunt, quamvis sint in peccato mortali, & quamvis Sacerdos non sit licitè ministraturos absolutionem, quia justificari potest, & non vult, tunc poenitens in articulo mortis existens potest ab illo absolutionem petere (quando poenitens non timet subversionem ob communicationem cum eo Sacerdote, & quando ob communicationem cum eo non apparet profiteri errorem aliquem illius Sacerdotis) quia tunc petit quòd Sacerdos ille potest licitè facere, si velit, quòd etiam est verum, quamvis Sacerdos ille non sit paratus ad illicitè absolvendum, quia regula illa, nempe quòd nequeat quis inducere aliquem ad id, in quo peccaturus est, quando qui inducitur non est paratus ad id, tantùm est vera quando inducenti non est in præcepto id, ad quòd inducit; confessio autem & receptio sacramentalis absolutionis in dicto articulo est poenitenti in præcepto, imò etiam ipsi Ministro est in præcepto auditio & absolutio. Et hæc omnia docet Hurtado de Sacram. Poenit. disp. 10. diff. 8. doctè, ut semper solet. Cui adde Præpositum in 3. p. q. 7. de ministr. Sacram. Poenit. dub. 5. n. 42. ubi sic ait: In necessitate Sacramentum posse peti à non parato, etiam si putetur peccaturus, scilicet, quando deest alius, nam potest actum exercere absque peccato, & urget necessitas talem actum petendi, propter quam poenitens non censetur Confessarium ad peccatum inducere, vel ejus peccato cooperari. Imò quando desunt alij, poenitens non tantùm potest, sed etiam debet petere hoc Sacramentum ab excommunicato, imò heretico, sic non sit periculum scandali, pervertionis, &c. quia cum communior sententia teneat eum posse absolvere, ut constitutus in articulo mortis

suæ salutis consultat, & ut præcepto confessionis satisfaciatur, tenetur tali confiteri. Hucusque Præpositus. Cui etiam consentit Kellifonius in 3. part. tom. 2. quest. 8. art. 6. dub. 1. & Caestlin. in Compend. Theol. moral. tract. 1. cap. 13.

RESOL. XLI.

An Sacerdos hereticus, & excommunicatus non toleratus habeat potestatem absolvendi in articulo mortis? Et an in tali casu non solum licitè, poenitens possit à talibus expetere absolutionem, sed etiam per se loquendo teneri, quia ex divino præcepto ad confessionem obligatur? Ex part. 4. tractat. 4. & Misc. Resol. 235.

§. 1. Negativam sententiam quoad hereticos, & schismaticos docet Sotus in 4. dist. 18. quest. 4. art. 4. Navarrus in man. cap. 26. num. 26. & Martinus Ledesma 2. 4. quest. 21. art. 6. Quia Sacerdos hereticus, & schismaticus non habet jurisdictionem, quia caret fide, quæ est fundamentum necessarium ad jurisdictionem Ecclesiasticam, & de excommunicato non tolerato idem docuit Medina Cod. de Confessione, q. 32. & Covar. in cap. Alma mater. part. 2. §. 6. quia per excommunicationem aufertur eis omnis jurisdictionis, saltem Ecclesiastica; sed meritò contrariam sententiam docet Cano, Suarez, & Valquez, quos citat, & sequitur Gaspar Hurtado de Sacram. disp. 10. de poenit. diff. 8. quibus ego addo novissimè doctum Guilielmum Mercerum de Sacram. in 3. part. D. Thom. q. 8. art. 5. dub. 6. num. 2. Layman lib. 5. tract. 6. c. 12. num. 13. Barbosam in collect. in Concilium Trident. sess. 13. c. 7. num. 15. & alios penes ipsum, quod probatur ex Concilio Trident. sess. 44. cap. 7. ubi sic ait: Pœ admodum in Ecclesia custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, atque ideo omnes Sacerdotes quolibet poenitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvi possunt; unde triplex ista universalitas, nempe quilibet poenitens, à quibusvis peccatis, per quemlibet Sacerdotem, nihil relinquit excipiendum: Prima comprehendit omnes poenitentes, etiam excommunicatos, hereticos, &c. Secunda omnia peccata affecta quacumque reservatione, & censura, Tertia omnes Sacerdotes quacumque censura, vel culpa ligatos, etiam non approbatos. Nec credendum est, Ecclesiam in tali casu nolle concedere potestatem absolvendi.

2. Notandum est tamen, in tali casu poenitentem non solum licitè, ut observat Mercerus, à talibus Sacerdotibus hereticis, schismaticis, &c. expetere absolutionem, sed etiam, per se loquendo, teneri, quia obligatur ad confessionem ex divino præcepto quòd commodè impleri potest, & hoc procedit, ut optimè observat Hurtado, etiam si talis Sacerdos non sit licitè ministraturos absolutionem, quia justificari tunc possit, & non velit, etenim tunc poenitens petit, quòd Sacerdos potest tunc licitè facere, si vult, quæ omnia limitanda sunt, quando poenitens non timet subversionem ob communicationem cum tali Sacerdote, & quando ob communicationem cum eo, non apparet profiteri errorem aliquem dicti Sacerdotis.

RESOL. XLII.

An Sacerdos nominatim excommunicatus, vel publicus Clericus percussor, hereticus, schismaticus, &c. habeat potestatem in articulo mortis absolvendi mo-

ribundum? Ex part. 5. tract. 3. Refol. 57.

§. 1. **S**uppono in articulo mortis posse simplicem Sacerdotem absolvere moribundum à quibuslibet peccatis, & censuris reservatis, ex *o. pastoralis, de officio Ordinarij, ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 7.* Sed difficultas est de supradictis. Et negativam sententiam docet Medina *Cod. de Confess. 9. 3. cui debeat fieri Confessio. & Covarr. in cap. Alma mater 2. part. §. 6.* quia per excommunicationem aufertur omnis iurisdicção, saltem Ecclesiastica, & ideo D. Th. in 4. dist. 19. q. 1. art. 2. *questiunc. 2. ad 3.* dixit non posse recipi Sacramentum hoc valide ab excommunicato non tolerato. Et idem de hæreticis, vel schismaticis docuit Sotus, Navarrus, & Ledesma, quos ego citavi in part. 4. tr. 4. *refol. 235.* quibus nunc addo Coriolanum de *casib. reservatis, part. 1. sect. 2. art. 16. num. 10.*

Quæ hic est Ref. antecedens, & infra in tr. 5. Ref. 2. & lae in tom. 3. tr. 1. Ref. 43.

2. Verùm meritò contrariam sententiam ibi docui cum multis Doctõribus, quibus nunc addo Trullench in *Bulla Cruciate, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 5. num. 2.* Florum de *casibus reservatis, part. 1. cap. 4. §. 18. num. 3.* Finellium de *casibus reservatis, cap. 8. num. 4.* Cælestinum in *Compen. Theolog. moral. tract. 1. cap. 13.* Turrianum de *sacram. Pœnit. disput. 23. dub. 3.* Valboa in *lect. Salmat. tom. 2. cap. omnis utriusque sexus de pœnit. & remiss. n. 34.* Jacobum Grana- do de *Sacram. in 3. part. contr. 7. tract. 10. disp. 4. sect. 2. num. 9.* Ludovicum Mæratium in *D. Thom. tom. 3. tract. de sacram. Pœnit. disput. 31. sect. 4. n. 3.* Tannerum *tom. 4. disp. 6. q. 9. dub. 3. num. 62.* Kellifon- nium *tom. 2. in 3. part. 9. art. 6. dub. 1.* Ochagaviam de *Sacram. tr. 2. de confess. quest. 3. 1. num. 4.* Hurtadum de *Mendoza & alios penes ipsos. Dico igitur post Tridentinum facultatem absolvendi in articulo mortis competere omnibus supradictis, quia particula omnes; hunc sensum recipit, & proinde in ea amplitudine potest intelligi. Confirmatur per particulam quoslibet & quibusvis, quilibet fideles absolvi possunt ab omnibus proliis peccatis; ergo similiter per particulam omnes quilibet Sacerdos, nullo excepto, potest absolvere. Secundò id aliquo modo postulat motivum Concilij, ut sc. animarum salutem in tali necessitate consulatur. Ecclesia ergo voluit in hoc casu summum favorem fidelibus præstare, & concedere iurisdictionem omnibus, qui ex suo gradu illius sunt capaces, & quales sunt omnes Sacerdotes. Et quoad hæreticos non gravabor hic apponere verba Hurtadi de *Mendoza vol. 1. de fide, disp. 84. sect. 8. §. 139. & 140.* ubi sic ait. Hæreticus ratione Sacerdotij habet radicalem iurisdictionem in peccatis, proximè autem illi est concessa vel à Pontifice immediate, vel alia ratione (de quo non est quæstio) ut in eo articulo possit pœnitens absolvi. Nec enim potestas data est Ecclesiæ in perniciem animarum, sed in salutem: at tunc iurisdictionis ademptio esset in animarum perniciem, & gravissimè peccaret Papa, qui eam conaretur adimere. Ex parte autem pœnitentis ipsa necessitas se purgandi Sacramento est satis excusationis, hæreticus enim tenetur sanctè Sancta tractare, si aliter agit, est ejus vitio, quod pœnitens cum tanto discrimine non tenetur vitare. Hic primum observa fugiendum esse periculum deceptionis. Quapropter ego monerem pœnitentem, ne hæretico permitteret verba facere de fide, aut errore, sed eum cogat ad audienda & absolvenda crimina. Si verò ille nolit pœnitentem absol- vere, nisi prius verbis de suis erroribus factis, illum audiat, qua potuerit distractione. Quod si prudenter timeat imminere sibi periculum decep- tionis, tenetur illum non audire, nec adhibere nisi certus ab hæretico, nulla de fide verba facienda.*

Tunc autem det operam contritioni, aderit enim præ- stò Deus fugienti Sacramentum, eo duntaxat animo, ne Deum offendant. At periculum deceptionis debet cadere in virum constantem; alioquin facienda est confessio ob imminens vitæ discrimen. Si autem Sacerdos erret in forma, ut intentione Sacramen- ti, non est adhibendus ad confessionem, nisi prius contestetur se usurum intentione; & forma legitima, de quo debet agere prudens persuasio. Huc usque Hurtadus.

RESOL. XLIII.

An simplex Sacerdos, presente Confessario iurisdictionem habente, possit absolvere moribundum? Et in textu hujus Resolutionis advertitur, quod quando concurrunt inter se simplex Sacerdos, approbatus, & approbatus in aliena Diocesi, excommunicatus, irregularis, suspensus, interdictus, schismaticus, degradatus, vel habens privilegium, quomodo, & quis preferendus sit alter ad alterum in articulo mortis ad constituendum infirmum? Ex part. 5. tr. 3. Refol. 60.

§. 1. **P**rima sententia absolutè negat. Secunda affirmat. Utramque verò probabilem esse puto, ex rationibus & auctoritatibus adductis in part. 1. tract. 5. *refol. 5.*

2. Non delinam tamen hic adnotare doctum Hurtadum de *Mendoza volum. 1. de fide, disput. 82. sect. 6. §. 163. & sequent.* quandam tertiam sententiam docere, & ideo ponit duas conclusiones. Prima est quòd simplex Sacerdos presente approbato Diocessano non habet iurisdictionem ad absolvendum moribundum. Secunda quòd omnis Sacerdos Diocessanus approbatus etiam presente Prælo potest facultate non petita absolvere moribundum à quovis crimine & censura in foro conscientia, & pro hac firmanda sententia ingeniosas, & probabiles adducit rationes. Libet etiam hic apponere ea, quæ dictus Hurtadus docet §. 145. & 146. ubi quærit in concursu simplicis Sacerdotis & excommunicati nominatim, aut publici Clerici percussoris, uter sit preferendus? Respondet simplicem preferendum, quia excommunicatus, dum excommunicatione tenetur, est simplex Sacerdos, & alia ex parte vitandus, cum commode potest; ergo simplex ex preferendus, tum quia ipse excommunicatus tenetur neminem absolvere, nisi in necessitate extrema, quia illi interdictus est Sacramentorum usus: tunc autem nulla est extrema necessitas; simplici verò Sacerdoti non est interdicta confessio exceptio de peccatis venialibus, unde in usu Sacramenti est melioris conditionis excommunicato. Item illi est privativè negata facultas, id est, non est concessa, sed nec negata contrariè, ob delicta; excommunicato autem est negata contrariè quapropter deterioris conditionis est simplici Sacerdote. Concurrente excommunicato cum irregulari non excommunicato preferendus est irregularis excommunicato vitando: suspensus autem, aut interdictus carens excommunicatione vitandorum est preferendus irregulari, & ij omnes degradatus, & hic hæretico. Igitur ultimum locum habet hæreticus, cui preferendi sunt omnes Catholici, inter quos locum ultimum tenet degradatus, cui præponendi sunt ceteri Catholici. Suspensus, aut interdictus meliorem locum obtinet irregulari, & hic excommunicato nominatim, qui solis hæretico, & degradato præponitur, ceteris postponitur: omnibus autem aliqua censura ligatis præponitur Sacerdos simplex omni censura solutus.

3. Notat